

การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการคิดเชิงอนาคต สำหรับนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดศรีสะเกษ

Development of a Causal Relation Model of Futuristic Thinking for Grade Nine Students in Sisaket Province

ศศิพัชร พงศ์ธีรวุฒิ^{1*} และ ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน²

Sasipat Pongteerawut^{1*} and Songsak Phusee-orn²

(Received: July 31, 2021; Revised: September 3, 2021; Accepted: September 3, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาและพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการคิดเชิงอนาคตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการคิดเชิงอนาคตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 กิจกรรมที่ 1 เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 8 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการคิด จำนวน 3 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) กิจกรรมที่ 2 เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดศรีสะเกษ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จาก 12 โรงเรียน จำนวน 860 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) ระยะที่ 2 เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 8 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการคิด จำนวน 3 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ระยะที่ 1 ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง เพื่อหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคิดเชิงอนาคตของนักเรียน 2) แบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคิดเชิงอนาคตและแบบวัดการคิดเชิงอนาคตของนักเรียน ระยะที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการคิดเชิงอนาคตของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์สหสัมพันธ์อย่างง่าย และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอ้างอิงเพื่อทดสอบสมการโครงสร้างเชิงเส้น

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1) โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการคิดเชิงอนาคตที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการคิดเชิงอนาคต คือ ความฉลาดทางอารมณ์

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² รองศาสตราจารย์ ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² Master's degree student, Educational Research and Evaluation Program, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Associate Professor, Department of Educational Research and Development, Faculty of Education Mahasarakham University

* Corresponding Author E-mail: sasipatpong10@gmail.com

บุคลิกภาพ การกำกับตนเอง เจตคติต่อการเรียน และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการคิดเชิงอนาคต คือ บุคลิกภาพ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การกำกับตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และเจตคติต่อการเรียน

2) แนวทางการส่งเสริมการคิดเชิงอนาคตของนักเรียน สรุปผลได้ดังนี้ ส่งเสริมนักเรียนให้ฝึกคิดเป็นเชิงระบบและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายเน้นการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นทีม ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ครูสร้างความตระหนักในการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี โรงเรียนจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ผู้ปกครองพูดคุยทำความเข้าใจให้กำลังใจในการเรียนให้โอกาสตัดสินใจด้วยตัวเองอย่างมีเหตุผล

คำสำคัญ: การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ การคิดเชิงอนาคต

Abstract

This research aimed 1) to study and develop a causal relationship model of variables influencing futuristic thinking of grade 9 students, and 2) to study the guidelines on promoting futuristic thinking of grade 9 students. The research was divided into 2 phases. In Phase 1, Activity 1, the sample consisted of 8 grade 9 students and 3 thinking experts, selected by purposive sampling. In Activity 2, the sample consisted of 860 grade 9 students from 12 schools in Sisaket Province in the second semester of the academic year 2020, selected by multistage random sampling. In Phase 2, the sample consisted of 8 grade 9 students and 3 thinking experts, selected by purposive sampling. The research instruments used in Phase 1 consisted of 1) a structured interview form for finding factors influencing students' futuristic thinking, 2) a questionnaire inquiring about factors influencing futuristic thinking with a scale for the students' futuristic thinking. In Phase 2, the instrument used was a structured interview form for finding guidelines on promoting students' futuristic thinking. The analysis of data employed descriptive statistics, simple correlation analysis (Pearson Product Moment Correlation) and reference statistics to test the structural equation model.

The results of the research were as follows:

1) The causal relationship model of futuristic thinking that had been developed was consistent with the empirical data. It was found that the factors having direct influence on futuristic thinking were emotional intelligence, personality, self-direction, attitude towards learning and democratic upbringing. The factors indirectly influencing futuristic thinking were personality, democratic upbringing, self-direction, achievement motivation and attitude towards learning.

2) In terms of guidelines on promoting students' futuristic thinking, the results can be summarized as follows: encouraging students to practice systematic thinking and teaching and

learning activities should be various; emphasizing team activities; letting students learn from direct experience; teachers create awareness of students' learning both inside and outside the classroom and act as a role model; the school organizes a variety of activities for students to express themselves creatively; parents talk with their children to create understanding, encourage them in their learning, and give them opportunities to make rational decisions for themselves.

Keywords: development of a causal relation model; futuristic thinking

บทนำ

ในปัจจุบันสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อการดำรงชีวิตประจำวันของคนในสังคม การได้รับข้อมูลข่าวสารหรือการเรียนรู้ต่างๆ ที่อยู่รอบตัวของแต่ละบุคคลและจากความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้ประเทศต่างๆ ต้องมีการพัฒนาประเทศให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาประเทศก็คือ ทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กวัยเรียนที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต การจัดการเรียนรู้ในการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนในด้านต่าง ๆ จึงมีความสำคัญ จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) กล่าวไว้ว่า กลไกการพัฒนาประเทศคือการสร้างองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้ที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงปลูกจิตสำนึกทักษะกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์ อยู่อย่างพอเพียง มีจิตสาธารณะ (Office of the National Economic and Social Development Board, 2020) ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นหนึ่งที่ได้มีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 โดยเฉพาะหมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษา ในมาตรา 22 ที่ระบุว่าจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพของผู้เรียน และมาตรา 24 ที่ระบุในการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นสำคัญ รวมทั้งต้องฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ตลอดจนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้คิดเป็นทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (Ministry of Education, 2010) บทบัญญัติดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องความสามารถในการคิดซึ่งจะใช้เป็นแนวทาง ในการสร้างสรรค์บุคคลที่จะมาเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

ในการจัดการศึกษานอกจากจะมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวแล้วควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดคาดการณ์ ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนสามารถ ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นซึ่งการคิดนี้ เรียกว่า การคิดเชิงอนาคต (futuristic thinking) ซึ่งการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิดเชิงอนาคต จะทำให้เขาสามารถมองปัจจุบันและมุ่งไปสู่อนาคตได้ การคิดเชิงอนาคต

เป็นเหมือนกุญแจดอกสำคัญที่จะเปิดประตูเข้าสู่โลกอนาคตที่มีความซับซ้อนมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว มีความไม่แน่นอนและมีการแข่งขันที่สูง บุคคลที่จะสามารถอยู่รอดและแข่งขันในสภาพโลกอนาคตเช่นนี้ได้ ต้องมีกุญแจดอกนี้เป็นใบเบิกทาง โดยต้องเร่งพัฒนาความสามารถด้านการคิดเชิงอนาคต เพื่อจะสามารถหลีกเลี่ยงอันตราย ความเสี่ยงต่าง ๆ อันอาจเกิดขึ้นในอนาคตได้และสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์สูงสุดจากอนาคตที่จะมาถึงได้ (Charoenwongsak, 2020) กระบวนการคิดเชิงอนาคตเป็นการขยายขอบเขตความสามารถของสมองในการคาดการณ์สิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตเพื่อให้เห็นภาพต่าง ๆ ก่อนที่จะตัดสินใจโดยการพัฒนาทักษะ 2 ด้าน อันได้แก่ ความรู้ในหลักการคิดเกี่ยวกับอนาคต และการใช้เครื่องมือช่วยคาดการณ์อนาคต อันจะช่วยให้เราแต่ละคนมองเห็นภาพอนาคตที่เคยคลุมเครือได้ชัดเจนขึ้นและสามารถนำสิ่งที่คาดการณ์ได้นั้น มาใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ (Charoenwongsak, 2020) ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Munkham (2016) กล่าวว่า การคิดเชิงอนาคต ช่วยให้เราพร้อมสำหรับการปรับตัว ช่วยให้การตัดสินใจในวันนี้เพื่ออนาคตที่ดีกว่า ช่วยให้เกิดความตระหนักมากขึ้นว่าควรปรับตัวอย่างไร ช่วยให้เรามองกว้างไม่มองแคบ ช่วยให้เรามองไกลระยะยาว และช่วยให้เราสามารถเชื่อมโยงกับโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งถ้าผู้เรียนได้ฝึกคิดเชิงอนาคตอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้ผู้เรียนมีลักษณะของนักคิดเชิงอนาคต (futurist) นั่นคือ ผู้เรียน สามารถจัดการกับสิ่งต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม ซึ่งการคิดเชิงอนาคตจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยพื้นฐานการรู้จักคิดและสติปัญญาเพราะบุคคลที่จะมุ่งอนาคตต้องเป็นผู้ที่สามารถคาดได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการรู้คิดของ Piaget (1974) เด็กที่มีอายุ 12 ปีขึ้นไป เป็นระยะที่โครงสร้างทางการคิดของเด็กพัฒนาเต็มที่แล้วเด็กสามารถเข้าใจปัญหาลักษณะที่เป็นนามธรรมและรูปธรรมสามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหา ลักษณะพัฒนาการขั้นนี้ทำให้เด็กมีความคิดกว้างและลึกซึ้ง สามารถมองเห็นผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำต่าง ๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต และจากสรุปผลการสังเคราะห์รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2562 (Secondary Education Service Area Office District 28, 2019) ได้กล่าวถึงจุดที่ควรพัฒนาของโรงเรียนในสังกัดในด้านการพัฒนากระบวนการคิดและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นนักเรียนในระดับการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งเป็นวัยที่ต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาการคิด การใช้ทักษะชีวิตต่อไป

จากการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีนักการศึกษาหลายท่านได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการคิดของนักเรียนซึ่งพบว่า เจตคติต่อการเรียน เป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าจะมีความสัมพันธ์กับการคิดเชิงอนาคตของนักเรียน Worachet (2005) Chuenchit (2007) Rungthanasak (2009) Kongkrob (2015) Khot-asa (2016) นอกจากนี้ยังพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความสัมพันธ์กับการคิดเชิงอนาคตของนักเรียนสอดคล้องกับผลการวิจัยของหลายท่าน Worachet (2005); Kham-ara (2007); Wandee (2011) Kongkrob (2015); Khot-asa (2016) ซึ่งนักการศึกษาส่วนใหญ่เชื่อว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่น่าจะส่งผลต่อการคิดเชิงอนาคตของนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของหลายท่าน Kham-ara (2007) Rungthanasak (2009) บุคลิกภาพ น่าจะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการคิดเชิงอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยหลายท่านที่พบว่า บุคลิกภาพมีความสัมพันธ์กับการคิดเชิงอนาคตของนักเรียน Worachet (2005) Thongsawangjaeng (2006) Chuenchit (2007) Kham-ara (2007) Kongkrob (2015)

Khot-asa (2016) ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่นักการศึกษาเชื่อว่าจะส่งผลต่อการคิดเชิงอนาคตซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kongkrob (2015) และการกำกับตนเอง เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่น่าจะส่งผลต่อการคิดเชิงอนาคตของนักเรียน Worachet (2005) Wandee (2011)

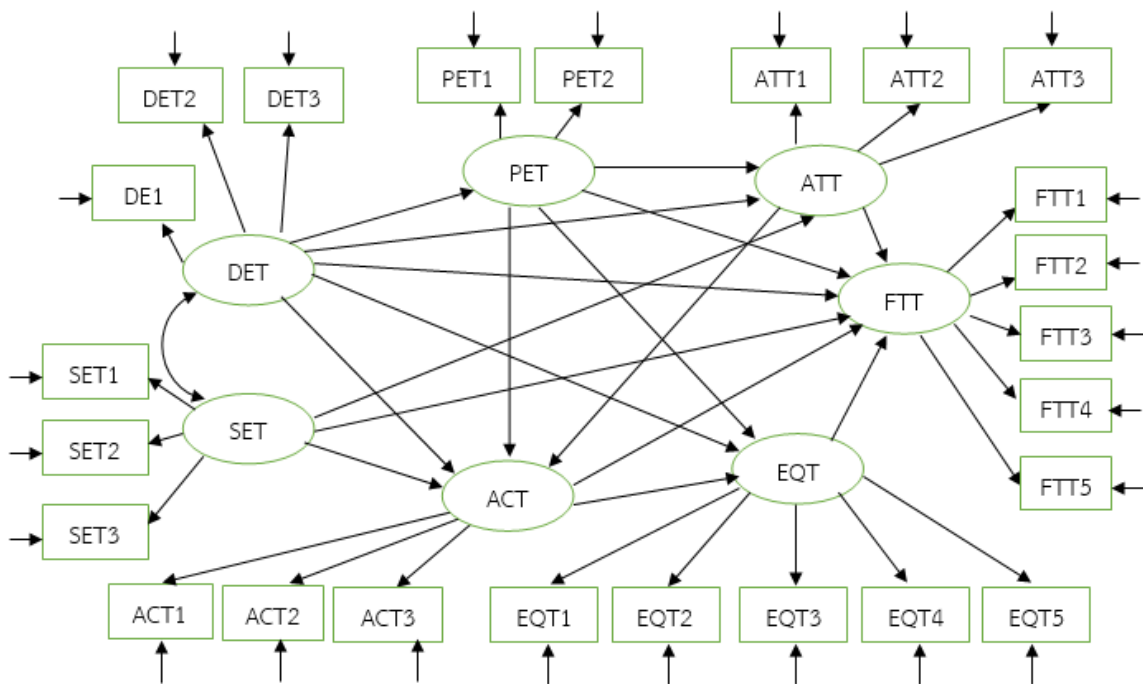
จากการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการคิดเชิงอนาคตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดศรีสะเกษ ประกอบไปด้วย เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย บุคลิกภาพ ความฉลาดทางอารมณ์ และการกำกับตนเอง ได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ โดยได้ศึกษาขนาดและทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อตัวแปรตามการคิดเชิงอนาคต ทั้งทางตรงและทางอ้อมและตรวจสอบความตรงของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อการคิดเชิงอนาคตและศึกษาแนวทางการส่งเสริมการคิดเชิงอนาคตของนักเรียนซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จในการศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการคิดเชิงอนาคตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการคิดเชิงอนาคตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสร้างเป็นกรอบแนวความคิดการวิจัยได้ดังนี้

ภาพ 1 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการคิดเชิงอนาคต

อธิบายสัญลักษณ์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการคิดเชิงอนาคต ได้ดังนี้

FTT	แทน	การคิดเชิงอนาคต	PET	แทน	บุคลิกภาพ
ATT	แทน	เจตคติต่อการเรียน	EQT	แทน	ความฉลาดทางอารมณ์
ACT	แทน	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	SET	แทน	การกำกับตนเอง
DET	แทน	การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย			

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้เก็บข้อมูลในระยะที่ 1 และ ระยะที่ 2 ได้แก่ 1) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จังหวัดศรีสะเกษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำนวน 6,798 คน จาก 56 โรงเรียน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการคิด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำนวน 75 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ระยะที่ 1 กิจกรรมที่ 1 เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 8 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการคิด จำนวน 3 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยดูจากผลงานความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานจนได้ประกาศเกียรติคุณ โลรางวัล การได้รับคุณวุฒิเป็นที่ยอมรับทางการศึกษา และตำแหน่งการปฏิบัติงานที่ต้องใช้กระบวนการคิด การพัฒนากระบวนการคิด การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกระบวนการคิด กิจกรรมที่ 2 เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดศรีสะเกษ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จาก 12 โรงเรียน จำนวน 860 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage Random sampling) ระยะที่ 2 เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 8 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการคิด จำนวน 3 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์นักเรียนและผู้เชี่ยวชาญด้านการคิด ชนิดมีโครงสร้าง เพื่อหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคิดเชิงอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดศรีสะเกษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำนวน 7 ข้อ

2.2 แบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคิดเชิงอนาคตและแบบวัดการคิดเชิงอนาคตของนักเรียน ประกอบด้วย

2.2.1 ปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 9 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .50 ถึง .73 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .90

2.2.2 ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 9 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .49 ถึง .81 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .91

2.2.3 ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 9 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .50 ถึง .74 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .91

2.2.4 ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 6 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .62 ถึง .72 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .89

2.2.5 ปัจจัยด้านความฉลาดทางอารมณ์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .46 ถึง .83 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93

2.2.6 ปัจจัยด้านการกำกับตนเอง มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 9 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .62 ถึง .82 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93

2.2.7 แบบวัดการคิดเชิงอนาคต มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 9 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .57 ถึง .75 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .91

2.3 แบบสัมภาษณ์นักเรียนและผู้เชี่ยวชาญด้านการคิด ชนิดมีโครงสร้าง เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการคิดเชิงอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดศรีสะเกษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำนวน 11 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบวัด

ติดต่อขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเสนอขอความอนุเคราะห์ ผู้อำนวยการโรงเรียน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จัดเตรียมแบบสอบถาม และแบบวัด ให้พร้อมและเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยแจ้งวัตถุประสงค์ ชี้แจงแนวทาง และเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัย โดยใช้แบบสัมภาษณ์นำไปเก็บข้อมูลกับผู้เชี่ยวชาญด้านการคิด และนักเรียน โดยขอความอนุเคราะห์จากครูแนะแนวของแต่ละโรงเรียน ในการคัดเลือกนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เป็นการวิเคราะห์เพื่อศึกษาลักษณะของข้อมูลตัวแปรแต่ละตัว และตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น โดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ และค่าความโด่ง

4.2 การวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามการวิจัย เป็นการวิเคราะห์รูปแบบโครงสร้างในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการคิดเชิงอนาคต เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ วิเคราะห์อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมขององค์ประกอบของปัจจัยที่ส่งผลต่อการคิดเชิงอนาคต ประเมินค่าพารามิเตอร์โดยวิธีภาวะน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimate: ML) เพื่อวิเคราะห์โมเดลตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ถ้าผลการวิเคราะห์พบว่าโมเดลตามสมมติฐานที่เลือกไว้ ไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจะดำเนินการปรับแต่งโมเดลใหม่โดยอาศัยเหตุผลเชิงทฤษฎี และค่าดัชนีปรับแต่งโมเดล (model modification indices) เพื่อให้ได้โมเดลที่สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่ดีที่สุดและค่าสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนี้

χ^2/df น้อยกว่า 5 RMSEA น้อยกว่า .08 SRMR น้อยกว่า .05 และค่า CFI, TLI ตั้งแต่ 0.95 ขึ้นไป (Dumrongpanich, 2020)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาและพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการคิดเชิงอนาคตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ผลดังนี้

1.1 ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคิดเชิงอนาคต ได้ข้อค้นพบในการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทั้ง 6 ปัจจัย ดังนี้

ปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน พบว่า นักเรียนต้องเป็นผู้ที่ศึกษาหาความรู้อยู่เป็นประจำด้วยตนเอง ขยันอ่านหนังสือเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆเกี่ยวกับการเรียน รู้จักปรึกษาครูในเนื้อหาที่ไม่เข้าใจ พัฒนาศักยภาพของตนเองอยู่เสมอจะช่วยให้เลือกอาชีพได้ในอนาคต

ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบว่า นักเรียนเป็นผู้มีความกระตือรือร้น มุ่งมั่นในการเรียนและการสอบแข่งขัน ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ มีความรับผิดชอบต่อตนเองพยายามปรับปรุงตัวเองปรับปรุงงานให้ดีขึ้นอยู่เสมอ รู้จักวางแผนอนาคตให้เกิดผลสำเร็จ และเลือกคบเพื่อนที่มีความสามารถ

ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย พบว่า พ่อแม่ผู้ปกครองให้อิสระในการตัดสินใจ และการปฏิบัติตนตามความเหมาะสมให้แก่ไขปัญหาด้วยตนเองแล้วค่อยช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาในการเรียนให้คำแนะนำและคอยให้กำลังใจ เปิดโอกาสให้เลือกรเรียนได้ตามความสนใจและความถนัดของตนเอง รู้จักยอมรับฟังความคิดเห็น

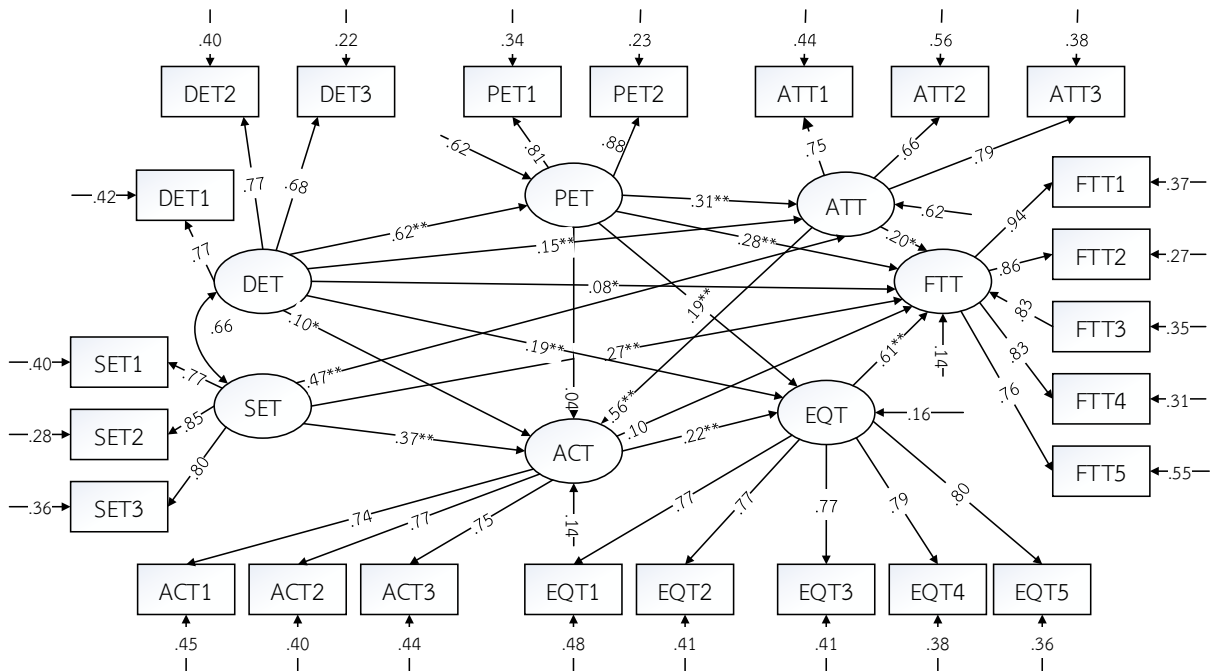
ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ พบว่า นักเรียนเป็นผู้ที่ยอมรับฟังคำติชมจากผู้อื่น มีความสุภาพอ่อนโยน แสดงออกอย่างเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเอง มีความกระตือรือร้นในการเรียน กล้าแสดงออก และกล้าแสดงความคิดเห็นตามความคิดของตนเอง ชอบการทำงานเป็นกลุ่ม

ปัจจัยด้านความฉลาดทางอารมณ์ พบว่า นักเรียนสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ เป็นคนคิดในแง่บวก รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและสามารถแสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้งกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์ ควบคุมความต้องการของตนเองได้ รู้จักให้อภัย รู้จักการทำงานเป็นทีม เห็นคุณค่าในตนเองและสามารถตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ด้วยตนเอง

ปัจจัยด้านการกำกับตนเอง พบว่า นักเรียนมีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ มีการทบทวนบทเรียนจากสมุดบันทึก ให้ความร่วมมือกับเพื่อนในการทำงานกลุ่มจนสำเร็จ มีการตั้งเป้าหมายและวางแผนเพื่อบรรลุเป้าหมาย รู้จักปรับปรุงตนเองให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเอง

1.2 ผลการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการคิดเชิงอนาคตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้ค่าดัชนีบ่งชี้ดังนี้ ค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) = 768.75, $df = 218$, $\chi^2/df = 3.53$ RMSEA = .04, CFI = 0.96, TLI = 0.95 และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการคิดเชิงอนาคต สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดศรีสะเกษ ได้รับอิทธิพลรวมสูงสุดเรียงจากมาก

ไปหาน้อย ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ (EQT) (0.61) การกำกับตนเอง (SET) (0.51) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (DET) (0.38) เจตคติต่อการเรียน (ATT) (0.33) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ACT) (0.23) และบุคลิกภาพ (PET) (0.18) ตามลำดับ โดยตัวแปรเชิงสาเหตุทั้งหมดรวมอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรแฝงการคิดเชิงอนาคตได้ร้อยละ 86 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถแสดงค่าสถิติจากโมเดลที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดังภาพ 2

ภาพ 2 โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของการคิดเชิงอนาคตของนักเรียน

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการคิดเชิงอนาคตของนักเรียน

ตัวแปรตาม	ATT			ACT			PET			EQT			FTT		
ตัวแปรอิสระ	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
ATT	-	-	-	.56	-	.56	-	-	-	.12	.12	-	.33	.13	.20
ACT	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.35	.13	.22	.23	.13	.10
DET	.34	.19	.15	.29	.19	.10	.62	-	.62	.21	.43	.19	.38	.30	.08
PET	.31	-	.31	.17	.17	-	-	-	-	.64	.04	.60	.18	.46	-.28
EQT	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.61	-	.61
SET	.47	-	.47	.63	.26	.37	.62	-	.62	.14	.14	-	.51	.24	.27

2. แนวทางในการส่งเสริมการคิดเชิงอนาคตของนักเรียน

ข้อค้นพบที่ได้จากการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมด้านเจตคติต่อการเรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย บุคลิกภาพ ความฉลาดทางอารมณ์ การกำกับตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สามารถสรุปเป็นประเด็นต่างๆได้ดังนี้

2.1 ด้านเจตคติต่อการเรียน พบว่า การสร้างเจตคติต่อการเรียนจะต้องสร้างความตระหนัก ความเข้าใจ ความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้ ทั้งในและนอกห้องเรียน ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกและลงมือปฏิบัติจริง ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองนักเรียนให้มีส่วนร่วมในการพูดคุยหรือโน้มน้าวจิตใจนักเรียนในเรื่องการเรียน โรงเรียนต้องจัดหลักสูตรให้ตรงตามความสนใจของผู้เรียน มีสื่อ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ อย่างเพียงพอและทันสมัย จัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศต่างๆ ภายในโรงเรียน ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

2.2 ด้านการกำกับตนเอง พบว่า ควรปลูกฝังให้นักเรียนได้เห็นคุณค่าของตัวเองสถานศึกษา ครูควรมีกิจกรรมที่หลากหลาย ส่งเสริมนักเรียนในด้านระเบียบวินัยเป็นหลักผ่านกระบวนการลูกเสือ กีฬา การแนะแนวการศึกษา ผู้ปกครองพูดคุย สร้างความตระหนักให้กับนักเรียนให้รู้จักการกำกับตนเองให้เกิดผลสำเร็จ

2.3 ด้านบุคลิกภาพ พบว่า โรงเรียนจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้นักเรียนได้แสดงออก เช่น ศิลปะ ดนตรี กีฬา การเป็นพิธีกร การแสดงบนเวที ครูปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เปิดโอกาสให้ได้พบปะกับบุคคลที่หลากหลายที่ประสบความสำเร็จ เพื่อให้เกิดความมั่นใจในบุคลิกภาพของตนเอง

2.4 ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย พบว่า โรงเรียนจะต้องให้ความรู้กับผู้ปกครอง ผ่านการประชุมผู้ปกครอง ครูที่ปรึกษาออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อสื่อสารกับผู้ปกครอง โรงเรียนจัดบรรยากาศภายในโรงเรียนให้มีการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในการผ่านกิจกรรมต่างๆ

2.5 ด้านความฉลาดทางอารมณ์ พบว่า การส่งเสริมฝึกให้คิดเป็นเชิงระบบ และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นทีมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง พัฒนากระบวนการคิดของนักเรียน มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้นักเรียนสามารถคิดวางแผนอนาคตของตนเองอย่างสร้างสรรค์

2.6 ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบว่า เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการคิดเชิงอนาคตทางอ้อมส่งผ่านความฉลาดทางอารมณ์ นั่นคือ ต้องมีการส่งเสริมการคิดเชิงระบบให้กับนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เพื่อให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการคิดถึงอนาคตของตนเองต่อไป

อภิปรายผล

1. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการคิดเชิงอนาคตของนักเรียน มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า ค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) = 768.75, df = 218, χ^2/df = 3.53 RMSEA = .04, CFI = 0.96, TLI = 0.95 โดยตัวแปรเชิงสาเหตุทั้งหมดรวมอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรแฝงการคิดเชิงอนาคตได้ร้อยละ 86 ทั้งนี้สามารถอภิปรายเป็นรายปัจจัยได้ดังนี้

ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการคิดเชิงอนาคต โดยส่งผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจาก การที่นักเรียนจะเป็นผู้ที่มีการคิดเชิงอนาคตได้ ต้องมีความฉลาด

ทางอารมณ์ เนื่องจากนักเรียนจะสามารถเข้าใจและจัดการอารมณ์ของตนเอง ควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ Kongkrob (2015) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถของบุคคลที่จะตระหนักรู้และเข้าใจอารมณ์ของตนเอง การตระหนักรู้และเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น การควบคุมอารมณ์ของตนเองและการมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

การกำกับตนเอง เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการคิดเชิงอนาคต โดยส่งผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากการที่นักเรียนรู้จักกำกับตนเอง จะทำให้กระตุ้นการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในอนาคตได้ สอดคล้องกับ Khot-asa (2016) พบว่านักเรียนที่มีการกำกับตนเองจะเป็นคนที่สนใจการเรียน ดังนั้น จึงทำให้ประสบผลสำเร็จในการเรียน ความสำเร็จที่เกิดจากความสามารถของตนเองจะเป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านปัญญา พฤติกรรมและองค์ประกอบส่วนบุคคลเพื่อนำตนไปสู่ความสำเร็จ

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการคิดเชิงอนาคตของนักเรียน โดยส่งผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจาก การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเป็นการพัฒนานักเรียนให้รู้จักตัดสินใจว่าอะไรควรทำหรือไม่ควรทำ ทำให้เป็นตัวของตัวเอง คิดริเริ่ม และตัดสินใจด้วยความอดทนพยายามที่จะให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ดีกว่าในอนาคต สอดคล้องกับ Chaiwongsa (2005) ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคตของนักเรียน พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับลักษณะนักคิดเชิงอนาคต อาจเป็นเพราะว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเป็นการอบรมที่ให้ผู้เรียนมีส่วนในการแสดงออกความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างอิสระและเหมาะสม จึงทำให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีแนวคิด มีการจัดการหรือวางแผนชีวิตของตน สอดคล้องกับ Kham-ara (2007) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคตของนักเรียน พบว่า ปัจจัยลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ส่งผลทางบวกต่อคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระและเหมาะสมทำให้นักเรียนมีการจัดการวางแผนอนาคตด้วยตนเอง

เจตคติต่อการเรียน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการคิดเชิงอนาคตของนักเรียน โดยส่งผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจาก เจตคติต่อการเรียนเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมแสดงออกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางด้านบวกหรือด้านลบ หากนักเรียนมีเจตคติที่ดีจะส่งผลทำให้รู้จักการแสดงออกอย่างเหมาะสมซึ่งจะส่งผลให้ประสบผลสำเร็จในด้านต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Khot-asa (2016) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการคิดเชิงอนาคตของนักเรียน พบว่า ปัจจัยเจตคติต่อการเรียนส่งผลต่อการคิดเชิงอนาคตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากเจตคติต่อการเรียน เป็นพื้นฐานสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมแสดงออกของนักเรียนที่เกิดขึ้นได้ทั้งในด้านบวกและด้านลบ ซึ่งทำให้บุคคลกล้าเผชิญหรือหลีกเลี่ยงกับสิ่งเร้า

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการคิดเชิงอนาคต โดยส่งผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจาก แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นความตั้งใจที่จะทำการสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้ตนเองประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ Kongkrob (2015) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการคิดเชิงอนาคตของนักเรียน และผู้วิจัย พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่ส่งผลทางตรงต่อการคิดเชิงอนาคต ชัดแย้งกับ Khot-asa (2016) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการคิดเชิงอนาคตของนักเรียน พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงในทิศทางบวกต่อความสามารถในการคิดเชิงอนาคต เนื่องจากแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นแรงผลักดันภายในตัวบุคคลให้สามารถกระทำการใด ๆ เพื่อให้ตนเองประสบความสำเร็จ พยายามที่จะเอาชนะอุปสรรคต่างๆ เพื่อให้ได้รับความสำเร็จ และ Worachet (2005) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลทางตรงต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้นมีลักษณะต้องการประสบความสำเร็จ จึงเป็นผู้มีเป้าหมายในอนาคต จึงส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคต ซึ่งอาจเกิดจากกลุ่มตัวอย่างมีระดับชั้นและพื้นที่ ที่แตกต่างกัน

บุคลิกภาพ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพล ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการคิดเชิงอนาคตของนักเรียน อิทธิพลทางตรงเป็นอิทธิพลเชิงลบ จะเห็นว่าค่าอิทธิพลของบุคลิกภาพจะมีค่าลดลงเมื่อตัวแปรอื่นมีค่าอิทธิพลสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยบุคลิกภาพจะมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการคิดเชิงอนาคต โดยส่งผลเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจาก บุคลิกภาพเป็นการแสดงออกของแต่ละบุคคลต่อสถานการณ์ต่างๆเป็นการปรับตัวของบุคคลตลอดจนความสามารถในการเพียรพยายาม การที่นักเรียนจะมีการคิดเชิงอนาคตต้องพยายามพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง ซึ่งอาจเกิดจากบุคลิกภาพที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคลทั้งที่เป็นบุคลิกภาพด้านการแสดงตัว และคุณลักษณะภายในตัว ซึ่งเป็นเหตุผลที่จะส่งผลให้เกิดความสามารถในการคิดเชิงอนาคต ชัดแย้งกับ Kongkrob (2015) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน พบว่า บุคลิกภาพ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อลักษณะมุ่งอนาคต โดยส่งผลทางบวก สอดคล้องกับ Kongkrob (2015) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน พบว่า บุคลิกภาพ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อลักษณะมุ่งอนาคต ทั้งนี้ เนื่องจาก บุคลิกภาพเป็นลักษณะเฉพาะของบุคคลที่แสดงออกผ่านทางหน้าตา ท่าทาง คำพูด อารมณ์ และความรู้สึก ตลอดจนการปรับปรุงตัวของบุคคลในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากพันธุกรรมสิ่งแวดล้อม และการเรียนรู้ที่จะแสดงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากองค์ประกอบหลายอย่างภายในจิตใจที่เป็นแรงผลักดันที่มีอยู่ในตัวบุคคล

2. แนวทางในการส่งเสริมการคิดเชิงอนาคต

ข้อค้นพบที่ได้จากการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการคิดเชิงอนาคตของนักเรียน สามารถสรุปเป็นประเด็นต่างๆได้ดังนี้

2.1 ด้านเจตคติต่อการเรียน พบว่า การสร้างเจตคติต่อการเรียนจะต้องสร้างความตระหนัก ความเข้าใจ ความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้ ทั้งในและนอกห้องเรียน ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกและลงมือปฏิบัติจริง ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองนักเรียนให้มีส่วนร่วมในการพูดคุยหรือโน้มน้าวจิตใจ

นักเรียนในเรื่องการเรียน โรงเรียนต้องจัดหลักสูตรให้ตรงตามความสนใจของผู้เรียน มีสื่อ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเพียงพอและทันสมัย จัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศต่างๆ ภายในโรงเรียน ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

2.2 ด้านการกำกับตนเอง พบว่า ควรปลูกฝังให้นักเรียนได้เห็นคุณค่าของตัวเองสถานศึกษา ครูควรมีกิจกรรมที่หลากหลาย ส่งเสริมนักเรียนในด้านระเบียบวินัยเป็นหลักผ่านกระบวนการลูกเสือ กีฬา การแนะแนวการศึกษา ผู้ปกครองพูดคุย สร้างความตระหนักให้กับนักเรียนให้รู้จักการกำกับตนเองให้เกิดผลสำเร็จ

2.3 ด้านบุคลิกภาพ พบว่า โรงเรียนจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้นักเรียนได้แสดงออก เช่น ศิลปะ ดนตรี กีฬา การเป็นพิธีกร การแสดงบนเวที ครูปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เปิดโอกาสให้ได้พบปะกับบุคคลที่หลากหลายที่ประสบความสำเร็จ เพื่อให้เกิดความมั่นใจในบุคลิกภาพของตนเอง

2.4 ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย พบว่า โรงเรียนจะต้องให้ความรู้กับผู้ปกครอง ผ่านการประชุมผู้ปกครอง ครูที่ปรึกษาออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อสื่อสารกับผู้ปกครอง โรงเรียนจัดบรรยากาศภายในโรงเรียนให้มีการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในการผ่านกิจกรรมต่างๆ

2.5 ด้านความฉลาดทางอารมณ์ พบว่า การส่งเสริมฝึกให้คิดเป็นเชิงระบบ และจัดกิจกรรม การเรียนการสอนเน้นการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นทีมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง พัฒนากระบวนการคิดของนักเรียน มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้นักเรียนสามารถ คิดวางแผนอนาคตของตนเองอย่างสร้างสรรค์

2.6 ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบว่า เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการคิดเชิงอนาคตทางอ้อมส่งผ่าน ความฉลาดทางอารมณ์ นั่นคือ ต้องมีการส่งเสริมการคิดเชิงระบบให้กับนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ จากการปฏิบัติจริง เพื่อให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการคิดถึงอนาคตของตนเองต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อการคิดเชิงอนาคต คือ ความฉลาดทางอารมณ์ แสดงว่า นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะมีการคิดเชิงอนาคตสูงกว่่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องของ ควรให้การส่งเสริมสนับสนุน สถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตร จัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย ที่ช่วยเสริมสร้างเสริมให้นักเรียนมีความฉลาดทางอารมณ์และมีความสามารถในการคิดเชิงอนาคตที่สูงขึ้นในทุกๆด้าน สามารถตัดสินใจอย่างมีเหตุผล เพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้โดยเฉพาะครูและผู้ปกครองที่เป็นผู้มีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด จะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการโน้มน้าว กระตุ้น และให้คำแนะนำ ให้นักเรียนเกิดมั่นใจว่าในสิ่งที่ได้เรียน เป็นสิ่งที่ดีมีคุณค่า และมีความเป็นไปได้ที่จะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวัง

1.2 ตัวแปรที่มีความสำคัญที่ส่งผลต่อการคิดเชิงอนาคตของนักเรียนอีกประการหนึ่งคือ ตัวแปรที่ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการคิดเชิงอนาคตของนักเรียน เพราะว่าการที่จะพัฒนาให้นักเรียนเป็นบุคคลที่สามารถคาดการณ์สิ่งต่างๆและตัดสินใจเลือกกระทำได้อย่างเหมาะสมสามารถหาแนวทางในการแก้ปัญหา และวางแผนการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการในอนาคตต้องอาศัยปัจจัยด้านอื่น ๆ

มาส่งเสริมสนับสนุนด้วย คือ การกำกับตนเอง บุคลิกภาพ เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ผู้ปกครอง ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญด้วยเช่นกัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากการวิจัยในครั้งนี้ ตัวแปรที่ผู้วิจัยได้ศึกษาสามารถอธิบายความแปรปรวน การคิดเชิงอนาคต สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดศรีสะเกษ ได้ร้อยละ 86 ส่วนที่เหลือเป็นตัวแปรอื่นที่ไม่ได้นำมาศึกษาในโมเดลจึงควรมีการนำตัวแปรอื่นๆ เช่น บรรยากาศในการเรียน การสื่อสารในครอบครัว มาศึกษา โดยอาศัยหลักทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดตัวแปรในการวิจัย

2.2 โมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคิดเชิงอนาคต สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนซึ่งเป็นตัวแทนนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร เท่านั้น แต่การส่งเสริมและพัฒนาการคิดเชิงอนาคต เป็นเรื่องที่ต้องส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับบุคคลในทุกๆระดับ จึงควรทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างอื่นที่แตกต่างออกไป เช่น นักเรียนระดับชั้นอื่นๆ กลุ่มนักเรียนสังกัดอื่น เช่น กลุ่มนักเรียนสังกัดอาชีวศึกษา หรือองค์กรต่าง ๆ เพื่อเป็นการยืนยันความถูกต้องของโมเดลที่พัฒนาขึ้น

2.3 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เท่านั้น แต่การพัฒนาการคิดเชิงอนาคตควรส่งเสริมในทุกๆระดับ จึงควรมีการศึกษาการวิจัยพหุระดับต่อไป

Translate Thai References

- Chaiwongsa, A. (2005). *A Study of the Characteristics of Future Thinkers of Grade 5 Students (Lamphun)* [Master's thesis]. Srinakharinwirot University. (in Thai).
- Charoenwongsak, K (2020). *Future thinking* (7th ed.). Success Media. (in Thai).
- Chuenchit, J. (2007). *Factors affecting future prospects of undergraduate students in the field of study. Faculty of Physical Education Recreation Srinakharinwirot University* [Master's thesis]. Srinakharinwirot University. (in Thai).
- Dumrongpanich, S. (2020). *Mplus program and data analysis in behavioral science and Social Sciences*. Chulalongkorn University Press. (in Thai).
- Kham-ara, N. (2007). *The relationship between some factors affecting the characteristics of future thinkers. of students in the 3rd grade Schools in United Campus Benchasiri Educational Service Area Office Bangkok District 1* [Master's thesis]. Srinakharinwirot University. (in Thai).

- Khot-asa, K. (2016). *The causal relationship model of futuristic thinking for students at grade level. high school Ubon Ratchathani Province* [Master' thesis]. Ubon Ratchathani Rajabhat University. (in Thai).
- Kongkrob, S. (2015). *Causal factors influencing future-oriented characteristics of Grade 3 students. Under the Office of Secondary Education Service Area, Region 27 (Roi-Et)* [Master's Thesis]. Mahasarakham University. (in Thai).
- Ministry of Education, (2010). *National Education Act 1999 and its amendments (No. 2) B.E. 2002 and (No. 3) B.E. 2010*. Express Transportation Organization of Thailand. (in Thai)
- Munkham, S. (2016). *Strategies for Teaching Strategic Thinking* (5th ed.). Duangkamon Samai. (in Thai).
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2020). *Economic Development Plan and National Society, Vol. 12 (2017-2021)*. Office of the Prime Minister. (in Thai).
- Rungthanasak, H. (2009). *Development of a causal relationship model towards future-oriented characteristics of students. Secondary school year 6 of schools under the Sisaket Educational Service Area Office, District 4* [Master's thesis]. Mahasarakham University. (in Thai).
- Thongsawangjaeng, W. (2006). *Development of a causal relationship model of future-oriented characteristics and Perseverance in studying of high school students Schools under the Office of the Eastern Basic Education Commission (Chonburi, Chachoengsao, Rayong, Nakhon Nayok)* [Master's thesis]. Burapha University. (in Thai).
- Wandee, W. (2011). *Composition analysis of characteristics of future thinkers of students in Junior high school Component Analysis of Futuristic Thinker's Characteristics junior high school Under the Chiang Rai Educational Service Area Office, Region 4* [Master's thesis]. Chiang Rai Rajabhat University. (in Thai).
- Worachet, K. (2005). *A Study of the Relationship of Causal Factors Affecting Future-oriented Characteristics of Mathayomsuksa 3 Buriram Province* [Master' thesis]. Srinakharinwirot University. (in Thai).